

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Katarzyna Gajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej, Józefa Gemry

w sprawie **M. Z.**

z wniosku Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie dopuszczalności przekazania
orzeczenia do wykonania za granicą

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 października 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 lutego 2020 r., sygn. akt XVI Kop (...),

**1. uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania,**

**2. wydatkami za postępowanie kasacyjne obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 21 marca 2014 r., sygn. akt VIII K (...), na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 324 § 1 k.p.k., art. 93 k.k. i art. 94 § 1 k.k., umorzył wobec M. Z. postępowanie o czyny z art. 278 § 2 k.k. (22 czyny), z art. 288 § 1 k.k. (2 czyny) oraz z art. 191 § 1 k.k. (1 czyn) – z uwagi na jego niepoczytalność i zastosował wobec niego środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (k.398-405, t. II akt

o sygn. VIII K (...)). Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 30 kwietnia 2014 r. (k. 454, t. III akt o sygn. VIII K (...)).

Po uzyskaniu opinii Komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia (k.460-466, t. III akt o sygn. VIII K (...)), postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 r. skierowano M. Z. do osadzenia w SPZOZ Państwowym Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w R. (k.469, t. III akt jw.). Postanowienie to nie zostało wykonane, albowiem M. Z. opuścił Polskę i udał się do Niemiec. W związku z powyższym Sąd Okręgowy w K., w sprawie o sygn. XXI Kop (...), wydał wobec M. Z. Europejski Nakaz Aresztowania w celu wykonania orzeczonego środka zabezpieczającego (k.521-532, t. III akt jw.). Do przekazania M. Z. z Niemiec do Polski, jednakże nie doszło, albowiem Prokuratura Generalna we Frankfurcie nad Menem w dniu 16 maja 2017 r. nie wyraziła zgody na przekazanie ściganego z Niemiec do Polski, z uwagi na to, że ww. posiadał również obywatelstwo niemieckie oraz nie wyraził zgody na przekazanie (k. 54 akt o sygn. XXI Kop (...)). Jednocześnie strona niemiecka zasugerowała rozważenie złożenia wniosku o przejęcie wykonania środka zabezpieczającego w Niemczech, zgodnie z przewidzianymi procedurami. W dniu 21 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w K. uchylił postanowienie w przedmiocie wydania Europejskiego Nakazu Aresztowania (dane wynikające z treści wniosku z dnia 15 października 2019 r. i pisma z dnia 7 listopada 2019 r., skierowanych przez Sąd Rejonowy w B. do Ministerstwa Sprawiedliwości [k.22-23 akt o sygn. XVI Kop (...)]); kserokopia korespondencji z Prokuratury Generalnej we Frankfurcie nad Menem wraz z tłumaczeniem [k. 34-37 akt jw.]).

Pismem z dnia 6 grudnia 2019 r. Minister Sprawiedliwości – powołując się na Konwencję o przekazywaniu osób skazanych, sporządzonej w Strasburgu w dniu 21 marca 1983 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 51, poz. 279) i art. 2 Protokołu Dodatkowego do tej Konwencji sporządzonego w dniu 18 grudnia 1997 roku (Dz.U. z 2000 r. Nr 43, poz. 490) oraz art. 610 § 2 k.p.k., art. 611 § 3 k.p.k. i art. 611e k.p.k. – wystąpił do Sądu Okręgowego w K. o wydanie postanowienia w przedmiocie stwierdzenia dopuszczalności przekazania do wykonania w Republice Federalnej Niemiec środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie

psychiatrycznym, orzeczonego wobec obywatela polskiego i niemieckiego M. Z. postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 21 marca 2014 roku, sygn. akt VIII K (...) (k. 4 akt o sygn. XVI Kop (...)).

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 3 lutego 2020 r., sygn. akt XVI Kop (...), na podstawie art. 610 k.p.k. stwierdził niedopuszczalność przekazania do wykonania za granicą postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 21 marca 2014 r., sygn. akt VIII K (...), wydanego wobec M. Z. (k. 39). Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 13 lutego 2020 r. W części motywacyjnej orzeczenia sąd ten wskazał, że instrument, o którym mowa w art. 610 § 1 k.p.k. może być uruchomiony wyłącznie wówczas, gdy dotyczy „cudzoziemca”. M. Z. posiada natomiast obecnie obywatelstwo zarówno niemieckie, jak i polskie. Nie jest zatem cudzoziemcem w rozumieniu art. 610 § 1 k.p.k., bowiem aby uzyskać ten status musiałby zrzec się obywatelstwa polskiego (k. 39 akt o sygn. XVI Kop (...)).

Kasację od wymienionego postanowienia wniósł Prokurator Generalny (data wpływu: 8 lutego 2021 r.), zaskarżając to orzeczenie na niekorzyść M. Z..

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa, tj. art. 610 § 1 k.p.k. i art. 611e k.p.k. w zw. z art. 2 ust. 1 Protokołu Dodatkowego do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych, sporządzonego w dniu 18 grudnia 1997 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 43, poz. 490), poprzez błędne uznanie, że posiadanie przez M. Z. podwójnego obywatelstwa polskiego i niemieckiego, uniemożliwia przekazanie do wykonania na terenie Niemiec prawomocnie orzeczonego wobec niego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym i na podstawie art. 610 § 1 k.p.k. orzeczeniu o prawnej niedopuszczalności przekazania, z pominięciem odmiennych w tej kwestii i mogących mieć zastosowanie w rozpoznawanej sprawie uregulowań wynikających z Kodeksu postępowania karnego i umowy międzynarodowej.

Zarzucając powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego, co do istoty, zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przy rozpoznaniu przedmiotowej sprawy nie rozważył wszystkich przepisów właściwych dla oceny zasadności wniosku Ministra Sprawiedliwości, dokonując tym samym błędnego przyjęcia przesłanek dopuszczalności wymienionego wyżej przekazania, co w konsekwencji skutkowało mylnym uznaniem, że już sam fakt posiadania przez skazanego podwójnego obywatelstwa wyklucza możliwość przekazania do wykonania na terenie Republiki Federalnej Niemiec prawomocnego postanowienia o zastosowaniu wobec M. Z. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym.

Rację należy przyznać skarżącemu, że Sąd Okręgowy rozpoznając wniosek błędnie uznał, iż okoliczność posiadania przez M. Z. obywatelstwa polskiego i niemieckiego uniemożliwia przekazanie do wykonania na terenie Republiki Federalnej Niemiec prawomocnego postanowienia o zastosowaniu wobec wyżej wymienionego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym.

Sąd Okręgowy stwierdzając niedopuszczalność rzeczzonego przekazania w swoich rozważaniach ograniczył się wyłącznie do analizy przepisu art. 610 § 1 k.p.k., który – ujmując to skrótowo – reguluje tryb postępowania w przypadku przekazania do wykonania za granicą orzeczenia zapadłego w Polsce wobec cudzoziemca. Trafnie podniósł skarżący, iż rozpoznając wniosek, Sąd Okręgowy pominął treść art. 611e k.p.k., zgodnie z którym, jeśli skazany prawomocnym wyrokiem albo wobec którego prawomocnie orzeczono środek, opuści terytorium państwa skazania, udając się na terytorium państwa, którego jest obywatelem, zanim odbędzie orzeczoną karę albo zanim zostanie wykonany orzeczony wobec niego środek, przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio, lecz przepisów art. 611b § 1 pkt 3 oraz § 2 pkt 2 k.p.k., które odnoszą się do negatywnej przesłanki dopuszczalności przejęcia lub przekazania w postaci braku zgody skazanego (osoby, wobec której orzeczono środek polegający na pozbawieniu wolności) – nie stosuje się. Nie ulega przy tym wątpliwości, że również art. 611e k.p.k. znajduje zastosowanie w odniesieniu do środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, albowiem słusznie

przyjmuje się w doktrynie, że zakres przedmiotowy tej regulacji dotyczy zarówno kary pozbawienia wolności, jak również innego środka polegającego na pozbawieniu wolności (tak S. Steinborn [w:] Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, red. L. K. Paprzycki, LEX/el. 2015, art. 611e).

Jednakże w niniejszej sprawie okoliczności powyższe mają drugorzędne znaczenie, albowiem Sąd Okręgowy nie dostrzegł najistotniejszej dla rozstrzygnięcia kwestii, a mianowicie, iż przekazanie orzeczenia do wykonania ma nastąpić pomiędzy dwoma krajami Unii Europejskiej, które są związane Decyzją ramową Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz. U. UE. L. z 2008 r. Nr 327, str. 27 z późn. zm.). Postanowienia w/w Decyzji ramowej zostały implementowane do krajowego porządku prawnego oraz zostały zawarte w Rozdziale 66f Kodeksu postępowania karnego i na ich podstawie Sąd Okręgowy winien badać kwestię dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania.

Natomiast w świetle m.in. art 611t § 1 i § 5 pkt 1 pkt 3 k.p.k. w razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca kary pozbawienia wolności (lub środka skutkującego pozbawieniem wolności) podlegającej wykonaniu, sąd okręgowy, może wystąpić o wykonanie orzeczenia bezpośrednio do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej nawet bez zgody skazanego (internowanego).

W związku z tym, iż powołane wyżej przepisy były poza uwagą i rozważaniami Sądu Okręgowego, należało uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Orzeczenie o wydatkach związanych z kasacją Prokuratora Generalnego oparto na podstawie art. 638 k.p.k.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.